

Observation on Omission

פרשת תצוה תשפ"ב

EXODUS

27 / 20 - 28 / 4

PARASHAS TETZAVEH

²⁰Now you shall command the Children of Israel that they shall take for you pure, pressed olive oil for illumination, to kindle the lamp continually. ²¹In the Tent of Meeting, outside the Partition that is near the Testimonial-tablets, Aaron and his sons shall arrange it from evening until morning, before HASHEM, an eternal decree for their generations, from the Children of Israel.

→ ¹Bring near to yourself Aaron your brother, and his sons with him, from among the Children of Israel — Aaron, Nadab and Abihu, Elazar and Ithamar, the sons of Aaron — to minister to Me. ²You shall make vestments of sanctity for Aaron your brother, for glory and splendor.

2

R. Frand

AS WE ALL KNOW, FROM PARASHAS SHEMOS, when we are first introduced to Moshe Rabbeinu, through the end of the Torah, Parashas Tetzaveh is the only parashah in which Moshe's name does not appear.

4

128

SABBATH SHIURIM R. Miller

was ultimately given to Aaron rather than Moses. Granted that qualities of Torah constitute the underlying inspiration for all the crowns, they are nevertheless three separate crowns, and the personality best suited to wear one crown is not necessarily best suited to wear another, and even if it were bestowed upon him, it would remain a Zar to him. Priesthood was an integral part of Aaron's personality — so much so that it was passed on to his sons after him. Moses, despite his proximity to God, did not, to use the simile of the Midrash, give birth in this respect, for Priesthood was not so integral to his being that it had to be passed on to his children. For this reason, too, the Incense Altar is dealt with in Tetzaveh, for it symbolised the crown of Priesthood, and Priesthood is the subject matter of this Sidra. The kindling of the Menorah, too, was the symbol par excellence of the spiritual function of the Priesthood, and it is therefore placed at the beginning of the Sidra.

As R. Zadok HaCohen¹⁵ elaborates, the Torah mentions a person's name in order to describe his intrinsic nature. (We have already had occasion to remark on this in the chapter on VaEra.) Since the Priesthood was not part of Moses' essence, although he had trained himself to fulfil that function when it was required of him, his name is not explicitly mentioned in this week's Portion. However, it is alluded to in a concealed manner, for it was only through the hidden force of Torah that Aaron succeeded in attaining the crown of Priesthood, and his Torah came from his brother Moses.

5

The name of Moses is not mentioned at all in this week's Portion, in contrast to every other Sidra after Shemoth, which records his birth. The reason advanced for this by the Ba'al HaTurim¹ is that when he implored God to forgive Israel for the sin of the golden calf Moses pleaded:

ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת.
And now, will You bear their sin; if not, please erase me from the book which You have written.²

יהודה

(רס"ה)

פרשת תצוה

ר קס"ה

ויאמר

3

ועוד יש לבאר מדוע שמו של משה לא נכתב בפרשה? כיון שפרשה זו מדברת על בגדי כהונה ועל הקרבנות השייכים לאהרן שנאמר ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו', רצה משה רבינו לייחד לאהרן אחיך פרשה שלמה כתמורה לויתור שויתר לו אהרן כשכא למצרים ששמח בלבו על גדולת משה. וה' יתברך שילם לאהרן שכר וגדולה בעוה"ז את הכהונה הגדולה, והחושן על לבו בזכות וראך ושמח בלבו, ואף משה רבינו ביקש מה' שיחד פרשה שלמה לכבוד אהרן,

5(6)

The 'book which You have written' is understood by the Ba'al HaTurim to refer to the Torah. Although Moses' request to be omitted from God's record was made only in the event of God destroying Israel on account of their sin, which in fact did not happen, our Sages state a principle that קללת חכם אפילו לא תבא 'the curse of a wise man, even if it is only conditional, will come to pass',³ i.e. will take effect in some measure even if the contingency does not arise. Therefore, Moses' name is omitted from one Sidra where it would have been expected to appear, viz. the Sidra of Tetzaveh.

→ The Ba'al HaTurim does not explain why this Sidra out of all others should be the one from which Moses' name is omitted. The Vilna Gaon observes that Tetzaveh is normally read from the Torah on the week in which the 7th of Adar occurs, the date of Moses' death.⁴

6

R. Frand

Rav Ovadya Yosef explains that in a certain way, the curse was fulfilled in its entirety. Moshe's exact words were, mecheini na misifrecha — erase me from Your book. Misifrecha can be split to read misefer and then the letter chaf — i.e., from the 20th book. Since Tetzaveh is the 20th parashah in the Torah, it is an exact fulfillment of the curse.

הנה צ"ל וכי בשביל שמטר משה נפשו על ישראל יגיע לו עונש כזה, שימחה שמו מן התורה? והרי פנחס בן אלעזר שמטר נפשו וקנא לאלקינו זכה לפרס, וי"ל, כי האמירה של משה, שאמר מחני נא, היתה כל כך רצינית, כינה ואמיתית, שיצאה מתוך עומק נפשו, ומתוך התלהבות ואהבת לבו עבור כלל ישראל ומתוך שעמוק כל כך היה צערו שהצטער על קיום עם ישראל, מוכן היה באמת להמחק ולהעלם מלהוכר בעולם, להמחק מתוך הספר, שלא להתקיים בעבור ולמען קיום ישראל.

8 מצינו ש

מכאן למדים אנו, כי אסור לו לאדם לקלל את עצמו, שהרי משה רבנו אמר, "מחני נא", מתוך שמטר נפשו עבור כלל ישראל, ואף על פי כן זה עשה רושם, שלא יזכר שמו בפרשה זו - על אחת כמה וכמה אדם שעושה זאת מתוך כעס גרידא, ללא שום תכלית. וזוהי כוונת הכתוב: "ואתה תצוה את בני ישראל" - חספר להם את אשר אירע לך כתוצאה מזה שאמרת, "מחני נא", ותזהירם לבל יצאו מפייהם קללה על עצמם. (שפתי נהו)

9 אור 3 נ"א

וקללת חכם אפילו על תנאי באה ונתקיים בזה.

הג"ר אלחנן וסרמן הי"ד מבאר, שהסיבה שקללתו של הצדיק כל כך חמורה, כי לשונו היא כסכין חוד, שאם מעבירים אפילו בקלות על בשר הוא חותך מיד, בין יתכוון האדם לחתוך ובין לא, הרי החתך נעשה עמוק. למרות שמחל הקב"ה על חטאתם, בכל זאת נענש במקצת שיימחה שמו בפרשה אחת.

10

ועדיין צריך להבין מדוע דווקא בפרשה זו פרשת תצווה לא הוזכר שמו, ולא בכל פרשה אחרת שבתורה?

מסביר ה"שפתי כהן", כי מאחר והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה כדי לזכותם בשכר מושלם בעוה"ב, לכן גם דבריו של משה פעלו שלא יזכר שמו בפרשה זו "תצווה" החשובה, שבה נצטוו עם ישראל להביא דברים הנחוצים למשכן. שהוא עניין נעלה מאוד.

11 אור 1 הוצה

ונראה ליישב לפי הידוע שהמשכן בא להורות שנתכפר להם חטא העגל שנאמר (שמות לח, כא) "משכן העדות" עדות לישראל שויתר להם על מעשה העגל שהרי השכינה שורה עליהם (רש"י). נמצא שפרשת המשכן ביצועה הוא לאחר חטא העגל, וכדי להראות שהכפרה לא היתה שלמה שהרי אין פורענות שבאה על ישראל שאין בה משהו מחטא העגל שנאמר (שמות לב, לד) וביום פקדי ופקדתי, וזה התבטא גם במשכן שהשכינה שרתה בו בצמצום ממה שהיה מתוכנן לפני החטא. (עיי' מה שכתבתי בפ' כי תשא דף רפח ובפ' ויקהל דף שח) ומכיון שהמחילה לא היתה גמורה נתקיים במשה הפסוק "ואם איין" מחילה גמורה, "מחני נא", ולא נכתב בכל פרשת המשכן, מלבד תחילת פרשת תרומה. ולכן לא הוזכר שמו בפרשה זו, שהשובה כפרשה של אחר העגל.

ועיין בכל פרשת תרומה ובכל פרשת תצווה ותוכח שלא נזכר שמו, בגלל הדבר

הזה שהמחילה לא היתה גמורה, ואם בגלל זה ה' השרה שכינתו במשכן בצמצום, מן הראוי שאף התלמיד שהוא משה רבינו לא יכתב שמו במשכן, ולכן כתוב ועשית שלחן. ועשית מנורת זהב טהור, ואתה תצוה. ולא כמו בכל פרשיות התורה שכתוב בהם וידבר ה' אל משה לאמר, כי כל הפרשיות אינם מודיעים על חסרון בכפרת חטא העגל, ואילו המשכן שמודיע על כפרת החטא יש בו גם סימן שלא נתכפר כליל אלא נשאר מעט. ובוה מובנים דברי בעל הטורים מדוע לא נזכר שמו של משה דוקא בפרשה זו אף שהיא לפני החטא, מכל מקום בכל מלאכת המשכן ובגדי כהונה לא הוזכר שמו להורות על הנ"ל.

ועיין עוד בפרשת ויקהל מפרק ל"ו פסוק ח עד סוף הפרשה ששם מתואר כל עשיית המשכן והארון והשלחן והמנורה ולא הוזכר שמו של משה על כל עשיה ועשיה כמו שכתוב בפרשת פקודי כמה פעמים שעשו כאשר ציוה ה' את משה, ומכאן יש סייע לדברינו שבמשכן נשאר סימן כנ"ל.

אך, לכאורה, קשה: הרי משה רצה ללמד סניגוריא על עם ישראל, ולבסוף נענש בעונש כה חמור עד ששמו לא הוזכר בפרשה?

מתרץ האדמו"ר מקאליב שליט"א בספרו "קול מנחם": ההיפך הוא הנכון, עצם העובדה ששמו של משה רבינו לא מוזכר בפרשה זו היא המעיד כמאה עדים שהתורה שייכת למרע"ה ולא למישהו אחר, כי רק מי שמכיר את ערכה האמיתי של התורה, הוא לבד יהיה מוכן למסור נפשו עליה בשעת מתן תורה. רק מי שיודע ומכיר שכשם שאי אפשר לעולם בלי תורה, כך אי אפשר לה לתורה בלי כלל ישראל, כי תורה וקודשא בריך הוא וישראל חד הוא, ולכן מסר נפשו גם עליהם עד כדי אומרו "מחני נא", וכדי שיישאר מונצח לדורות מהמעשה הגדול והנורא שעשה מרע"ה, לכן לא הוזכר שמו בפרשת תצווה, שכן זהו הפרסום הכי גדול למרע"ה. תירה מכך, בשום פרשה בה מוזכר שמו של משה רבינו אדם לא ישאל שום שאלה הקשורה בשמו, והנה כשיגיע לפרשת תצווה מיד יתמה כל אדם על השינוי וישאל להיכן נעלם שמו של מקבל התורה מסיני? ובכדי לקבל תשובה לשאלתו יש צורך לגולל בפניו את הענין כולו. וכך יתוודע לגדלותו של משה רבינו מקבל התורה ולשיעור קומתו של הענק שבענקים, אבי הנביאים, ורבו של כל ישראל, שלא קם ולא יקום עוד כמותו. האם יש פרסום גדול מזה?

כך צריכה להיות הסתכלותו של האדם - להמעיט בערך עצמו וממילא ע"י זה יתעלה שמו יתברך. אך לצערנו עדיין רבים מהבריות חושבים ועושים ההיפך, מחפשים הם כיצד לפאר את שמם, ולעיתים אנו רואים אף אנשים חשובים המבקשים להאדיר את שמם, וככל שהאדם גדול יותר כך הוא מגיע למסקנה כי דוקא אי-הפרסום, הנמכת הקומה, היא חלק מגדולתו של האדם והיא הקובעת את דרגתו האמיתית.

14 אור 1

The Word "שמ"ן Is an Abbreviation for n' מ'ש'ה n'

We will embark on our illuminating journey by introducing what the Chasam Sofer brings down in his derashot in the name of the Yalkut Reuveini (Tetzaveh 1) concerning the juxtaposition of the parshiyos. The previous parsha, parshas Terumah, concludes with the word "נחשת"; while this parsha, parshas Tetzaveh, begins

[א] ואתה תצוה את בני ישראל וגו' (מ, ט). בפרשה הקודמת סיים הכתוב (מ, יט) לכל יתדות החצר נחשת. ובילקוט ראובני כתב כי תיבת נחשת הוא נוטריקון נח שת, ואתה, הוא משה עכ"ל. ויש לבאר כוונת הדברים. דהנה איתא כחתם סופר (ניט פ"ט ט"ו) כי משלשה דברים אלו נבנה העולם, והם שת, נח ואתה הרומז על משה

רבינו. כי שת הוא אב לכולנו, שכולנו בני שת, שהרי הבל הרגו קין, טרם שהוליד בניו, ואילו על קין נגזר כליון על זרעו, הרי שכולנו בני שת. וכן כולנו בני נח שרק הוא נשאר ממי המבול. ואילו משה, נברא העולם בזכותו, כמו שאמרו במדרש (נ"י פ"א, ו) אמר רבי בניה העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה וכו', רבי

ברכה אמר בזכות משה שנאמר (דברים ג, כ) וירא ראשית לו, עכ"ד.

ויש להבין מה הטעם שרמזה התורה כח בריאת וקיום העולם כאן. ועוד יש לדעת מדוע חילק אותם הכתוב, ולא רימז שלשת הדברים אלו בפסוק אחד, וחילק אותם שרמז על שני הדברים בפסוק הקודם, ואילו את משה רבינו רמז כאן.

17 ונראה ביאור הדברים כי התורה רמזה כאן שאף שהעולם נבנה מכח שלשה דברים אלו, מכל מקום אינם דומים זה לזה, כי בעוד שעל ידי נח ושת לא נבנה אלא העולם הגשמי, וחלק החומריות שבו, הרי מכוחו של משה רבינו נבנתה ונתקיימה חלק הרוחני שבעולם. ובוזר יבואר מה שרמז הכתוב, ואמר ולכל יתדות החצר, מה שהוא חצר, שהוא רומז לעולם הזה, שהוא הפרוזדור לעולם הבא (פ"ד מ"ג ט"א), והוא כמו החצר שהוא הפרוזדור למשכן, זאת היה נחשת, שנבנה העולם הזה הגשמי, בזכותם ובכוחם של נח ושת. ואילו העולם הרוחני שהם שמים וארץ, נבראו רק בזכותו של משה רבינו, המרומז בתיבת ואתה.

with the word "ואתה". According to the Chasam Sofer: "שהיה משה רבינו גלגול מנשמת נח, שהיה גלגול מנשמת שת, והיינו נח-שת ואתה" Moshe Rabeinu was a gilgul of the neshamah of Noah, who was a gilgul of the neshamah of Sheis; thus, נח-שת (Noach-Sheis) ואתה (and you). In other words, the last word of parshas Terumah and the first word of parshas Tetzaveh allude to three gilgulim—Noach, Sheis and Moshe.

The Chasam Sofer adds another allusion, which is also presented in the Agra D'Kallah. These gilgulim—reincarnations—are also alluded to in HKB"H's command to Moshe: ויקחו אליך שמן—Sheis, Moshe, Noach. Furthermore, the allusion of "pure olive oil" here indicates that the gilgulim were finally fully refined and purified with Moshe Rabeinu. Nevertheless, the Chasam Sofer is perplexed: "וצריך עיון מאי טעמא רמזא הכא ולא במקום אחר, בלידת משה רבינו—ע"ה או מיתתו" why is this fact alluded to here and not someplace perhaps more fitting, such as the birth of Moshe Rabeinu, a'h, or his death? Why did HKB"H allude to these gilgulim specifically in our parsha in relation to the mitzvah of kindling the lamps in the Beis HaMikdash with pure olive oil?

18 דבר ארצות-רצוק

החתם סופר בתחילת הפרשה מביא דברים מכבשונו של עולם, נשתד לבארם לפי ערכינו, לעיל בסיום פרשת תרומה נאמר "וְכָל יְתֹדֹת הַחֵצַי וְהַחֲצוֹת, וּמִמְשִׁיךְ "ואתה תצוה" מובא בילקוט ראובני נחשת אותיות נח שו ואתה היינו משה רבינו, פירוש שהיה נח ושת ומרע"ה בגלגול אחד והנה הצו המשכן מרמז על העוה"ז שהוא הפרוזדור לעוה"ב וקיימו של העוה"ז היה עי ידי שת ונח אחר המבול ע"כ כל כלי החצר ואדניו ויתדותיו תעשה נח"ש היינו נח שת, אמנם ההיכל שהוא העוה"ב ע"י התורה ואורה חלקם של ישראל, עד כאן דבריו, דברים סתומים וחתומים, ולבארם נקדים איזה הקדמות.

* יסוד היסודות הוא לדעת שאין שום דבר בעולמו של הקדוש ברוך הוא שמתרחש מאליו, הכל הוא בחשבון ודקדוק עצום, לנו חסירה האמונה הפשוטה הזו, אבל בגמרא (בבא בתרא צ"ב) דרשו חז"ל עה"פ והמתנשא לכל לראש - אמר רב חנן בר רבא אמר רב: אפילו ריש גרותא משמיא מוקמי ליה. כלומר אפילו מינוי פשוט של שאיבת מים עושה בורא עולם.

דרכי השי"ת למעלה מהשגתינו

לפעמים איננו מבינים את דרכי השי"ת, ורבותינו אשר נגלה להם מסוד ה' ליראיו הם מלמדים אותנו את פלאי סתרי ההשגחה העליונה, קין הרג את הבל, קין נענש בגזירת נע ונד הוא עומד ומבקש מלפני הקדוש ברוך הוא "והיה כל מוצאי יהרגני", הקדוש ברוך הוא נותן לו אות והוא ממשיך לחיות, לעינינו הדבר נראה כעוול, הבל טמון באדמה וקין מתהלך חפשי וממשך להנות מכל מנועמי העולם, לא סתם עולם כמו של ימינו ש"אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו", אלא העולם כמו שהיה לפני המבול, כמבואר במדרשי חז"ל שאז היו בעולם כל חמודות תבל, טעם הפירות שאנו טועמים היום אינו אפס קצהו לטעם הפירות שהיה אז, אשה ילדה בכל יום והילד היה ביום הראשון הולך ומדבר, העולם לפני המבול היה גן עדן עלי אדמות, קין ממשיך להנות מכל התענוגים הללו ואילו הבל טמון באדמה על לא עול בכפיו.

* אולם מלמדים אותנו רבותינו כי האמת אינה כזו, נשמת הבל התגלגלה בשת ואחרי זה בנח ואח"כ במשה רבינו, דבר זה נרמז באותיות נשמה נש"מ"ה "ת"נח ש"ת מ"שה ה'בל, אמנם הבל מת, אבל הוא זכה אח"כ להציל את כל העולם בימי המבול, וזכה שתנתן התורה על ידו, ואילו קין וכל צאצאיו נשמדו במבול, לא נותר מהם זכר, ללמדנו כי לכל דבר יש חשבון והכל מחושב בדקדוק עצום.

ועתה נבוא לבאר את דברי החתם סופר, נח ושת הם גלגולו של הבל, תפקידם היה להעמיד את העולם הזה, שת ממנו הושתת כל העולם, הוא אביהם של כל בני האדם, נח הציל את כל העולם הזה בימי המבול ואילו תפקידו של משה רבינו היה להוריד את התורה לעולם, לדאוג לענין עולם הבא, כלומר להוריד לעולם את התורה ואת מצוותיה, שהם אשר יזכו את בני ישראל לעולם הבא

I was struck by a wonderful idea. First, however, we will explain why Noach reincarnated into Moshe. We have learned in the Gemara (Sanhedrin 108a) "תנא דבי רבי ישמעאל אף על גז נחחתיך (Sanhedrin 108a) "We learn in a Baraisa from the Academy of Rabbi Yishmael that the decree to punish and destroy the world with the mabul was issued against Noach as well; however, he was spared, since he found favor in the eyes of Hashem, as it states (Bereishis 6, 7): "I have reconsidered My having made them; but Noach found favor in the eyes of Hashem." This raises an obvious question: If Noach was included in the decree of the mabul and did not deserve to be saved, what did it matter that he found favor in G-d's eyes? After all, the Torah explicitly describes Hashem as a G-d (Devarim 10, 17): "אשר לא ישא מנים ולא יקח שוחד" —Who does not show favor and does not take a bribe.

We can suggest an answer based on what the commentaries on the Torah discuss at length, led by the Chasam Sofer (Noach). In truth, Noach was a consummate tzaddik; however, he had a major flaw—he didn't venture out of his own four cubits to influence the other members of his generation. The Pri Megadim explains in Teivat Gomeh (Noach 4) that Noach sought seclusion with Hashem; he did not venture out to rebuke the people of his generation or to teach them the proper way to live and behave.

Furthermore, the Zohar hakadosh (Noach 67b) faults him for not having prayed on behalf of the people of his generation to

save them from their tragic deaths, as Moshe did after the "cheit ha'eigel." As we have learned, Moshe was willing to sacrifice his life on behalf of Bnei Yisrael, as illustrated by his entreaty: "And now, if You would but bear their sin; but if not, erase me now from Your book that You have written." It is precisely for this reason that the mabul is called "the waters of Noach," as it is written (Yeshayah 54, 9): "כי מי נחח את לי אשר נשבעתי מעבור מי נחח עויד" —for like the waters of Noach shall this be to Me, as I swore that the waters of Noach would never again pass over the earth. This is why Noach was also included in the decree of the mabul. As we know, HKB"H judges tzaddikim very stringently. This, however, leaves us with the unanswered question: How, indeed, did Noach find favor in G-d's eyes, meriting his salvation from the mabul?

מחנ"י Moshe's Declaration

מ"י נ"ח Was the Tikun for the Flaw of נ"ח

We will propose an explanation based on the immaculate teachings of our master, the Arizal, in Likutei Torah (Ki Sisa). He teaches us that this in fact is why Noach reincarnated into Moshe Rabeinu; he corrected Noach's flaw of failing to pray on behalf of the people of his generation. By praying to save Yisrael from extermination after the "cheit ha'eigel," he afforded Noach's neshamah its tikun. (Here are his sacred words:)

Know that Noach was like Moshe, except that he failed to pray on behalf of his generation. Therefore, he (Moshe) said "מחנ"י" indicating that this was מ"י נ"ח (an anagram of מחנ"י) for me; because he (Noach) caused the waters of the mabul. Therefore, it is named after him. And even though he did not pray on their behalf, nevertheless, they were spared for 120 years in his merit, equivalent to the years of Moshe's life. This is the significance of the passuk (Bereishis 6, 3): "Because he is flesh; besides, his days shall number one hundred and twenty years." Moshe resumed praying on their behalf to make amends for what he had failed to do. Therefore, he said "מחנ"י נ"ח," an expression of obliteration, like the waters of the mabul. His entire life, he constantly prayed for the generation to make amends for what he had failed to do in those days, when they sinned with the eigel.

וזאת עלינו לדעת, המשכן לא היה אוהל מפואר גרידא, אלא בכל סדר בנייתו והקמתו טמונים רזים עליונים וסודות נפלאים, המשכן הוא עולם קטן, החצר הוא בחינת הפרוודר, עולם הזה דומה לפרוודר, ואילו ההיכל הוא בחינת הטרקלין - עולם הבא דומה לטרקלין, שת ונח היו אחראים להקמתו של העולם הזה, המרומז בחצר, לכן כל יתדות המשכן נחשת - אותיות נח שת, אך "ואתה" - משה רבינו שהוא הגלגול השלישי של הבל הוא בחינת עולם הבא ולכן הוא מתעסק במנורה הנמצאת בהיכל ורומזת לתורה.

דברים מכבשונו של עולם

דברים אלו הם דברים מכבשונו של עולם, לפעמים יש לנו התנגדות פנימית להסכים עם דברים כאלו, נחשת היא נחשת כפשוטו, מהכ"ת לומר נחשת הוא נח שת, אך האמת היא שמחשבה זו היא טעות מוחלטת, ונרחיב קצת את הדברים כי הם יסוד מוסד בכל ההבנה שלנו את דברי התורה, באמת כל הדברים שנראים לנו מובנים, אנחנו סבורים שזהו פשוטו של מקרא, כאשר נתבונן נראה כי שום דבר איננו מבינים והכל רז וסוד.

כשתבונן נראה כי כל מצוותיה של תורה כך הם, גם אם אנחנו מבינים שתפלין הם אות, אבל למה הם צריכות להיות שחורות ומרובעות, את זאת לא נדע, איננו מבינים את מצות לולב ולא את מצות שופר, אם כן עלינו לדעת להרכין ראש בפני דברי רבותינו וכאשר החת"ס מביא בשם האריז"ל שנחשת רומז לנח שת, זה אמת לאמתה של תורה, בין אם אנחנו מבינים ובין אם לאו כמו שאינו מבינים כיצד כהנים אוכלים ובעלים ומתכפרים ואיננו מבינים כיצד לבישת הבגדים של הכהנים מכפרת, אלא אנחנו מבטלים דעתנו לדעת התורה ומאמינים באמונה שלימה, שכל מה שנכתב בתורה ובחז"ל ובדברי רבותינו הכל אמת, ואין הדבר תלוי בהבנתנו כלל.

25

This explains very nicely HKB"H's statement to Moshe (Shemos 32, 10): "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואנשה אותך לגוי: and now desist from Me! Let My anger burn against them and I shall annihilate them; and I shall make you a great nation. HKB"H was suggesting that He should do exactly what He did in the times of Noach; HKB"H annihilated the entire world and produced a great nation from Noach; all the inhabitants of the earth after the mabul were the offspring of Noach. Therefore, HKB"H wished to test Moshe to see if he would acquiesce to this arrangement as Noach did when HKB"H said to him (Bereishis 6, 13): "קץ כל בשר בא לפני" —the end of all flesh has come before Me. Would he neglect to pray for them or would he be willing to pray for Yisrael and sacrifice his life on their behalf? Due to his great affection for Yisrael, Moshe, was willing to sacrifice his life to save Yisrael from annihilation.

Now, this agrees magnificently with what the Arizal teaches us in Sha'ar HaPesukim (Shemos). He asserts that the people of the generation of the mabul possessed very important neshamos that reincarnated into Bnei Yisrael that were enslaved in Mitzrayim. This explains why Pharaoh decreed (Shemos 1, 22): "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" —every male child that will be born, you shall throw him into the river. Just as they were punished with water in the generation of the mabul; so, too, they were punished with water in Mitzrayim. In Mitzrayim, however, a high percentage of them were refined through the difficult labor and ultimately achieved their complete tikun when they received the Torah on Har Sinai.

Now, when we combine these two bits of information, we begin to comprehend the wondrous ways of Hashem. He reincarnates neshamos with divine precision to rectify them. The generation of the mabul reincarnated into Mitzrayim and were refined there in the iron furnace. Similarly, Noach, their spiritual leader in the generation of the mabul, reincarnated into Moshe Rabeinu, the leader of Yisrael in Mitzrayim. This time he was willing to sacrifice his life on their behalf, to save them and help them achieve their tikun. Thus, Noach and the generation of the mabul achieved their tikun in the guise of Moshe and Bnei Yisrael in Mitzrayim.

We can now better appreciate Chazal's statement: "אין על" "the decree was issued even against Noach; however, he found favor in the eyes of Hashem. On his own, Noach did not deserve to be spared from the mabul, since he failed to rebuke his contemporaries and neglected to pray on their behalf. Nevertheless, he found favor "in the eyes of Hashem." In other words, Hashem foresaw, so

to speak, that he was destined to reincarnate into Moshe, who would rectify Noach's tragic flaws. Therefore, in that merit, Noach was excluded from the decree of the mabul.

essay. HKB"H commanded us to kindle the lamps in the Beis HaMikdash specifically with olive oil so as to commemorate the deed of the dove. After the mabul, she returned to Noach with "an olive leaf in her mouth." With regards to this incident, the Midrash expounds: HKB"H said, "Just as the dove brought light to the world, so, too, you, who are compared to the dove, brought olive oil and lit the lamp before Me, as it states: "And you shall command . . . that they shall bring you oil."

We will now introduce a teaching from the Gemara (Horayos 13b): "אמר רבי יוחנן כשם שהזית משכה לימוד של שבעים שנה, כך שמן זית: "משיב לימוד של שבעים שנה"—Rabbi Yochanan said: Just as the olive causes the forgetting of seventy years of Torah-study; similarly, olive-oil restores seventy years of Torah-study.

We must endeavor to explain why eating an olive causes the forgetting of Torah that has been learned, whereas olive-oil is capable of restoring it and aiding the memory process. It appears that we can explain the matter based on the well-known fact that the purpose of Torah-study is to teach it and pass it on to others.

The Gemara (Succah 49a) extols the virtues of one who teaches Torah to others: "מאי דכתיב (משלי לא-כו) מיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד, תורה ללמדה זו היא תורה של חסד, שלא ללמדה זו היא תורה שאינה של חסד." The passuk in Mishlei employs the expression "Toras chesed"—literally: "Torah of kindness." The Gemara questions the meaning and significance of this phrase. The first opinion defines "Toras chesed" as Torah that is pure in purpose; a second opinion suggests that this term refers to Torah that is passed on to others.

28 In stark contrast, one who neglects to teach his Torah to others is disparaged; for, he is interrupting and preventing the transmission of Torah from one generation to the next. As we have learned in the Gemara (Sanhedrin 91b): "כל המונע הלכה מפי תלמיד כאילו גזלו מנחלת אבותיו, שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב, מורשה היא לכל ישראל מששת ימי בראשית." Whoever withholds the teaching of halachah from the mouth of a student, it is as if he robs him of his ancestral heritage, as it is stated (Devarim 33, 4): "The Torah that Moshe commanded us is the heritage of the congregation of Yaakov." It is the heritage to all of Yisrael since the six days of creation. Similarly, we find in the Gemara (Berachos 63b) that Torah-scholars who studied alone were castigated and severely punished: "מאי דכתיב חרב אל הבדים ונאלף, חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ונוסקים בתורה." What is the meaning of that which is written (Yirmiyah 50, 36): "There will be a sword against those who are alone, 'v'noalu"? There will be a sword against the enemies of those Torah scholars who each sit alone and engage in Torah-study.

This is also the message conveyed by the following Mishnah (Avos 2, 8): "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת"—if you have learned much Torah, do not ascribe any merit to yourself, because this is the purpose for which you were created. The Midrash Shmuel and the Avodas Yisrael (ibid.) explain the Mishnah. If you have learned much Torah, do not

keep the precious commodity to yourself; rather, teach it to others. "Because this is the purpose for which you were created"—the main reason why man was created in Olam HaZeh is so that he will influence others with his Torah. This is the order of creation, as indicated by the following passuk (Yeshayah 6, 3): "ומקבלין דין מן דין"—every individual influences someone else, and so on and so forth. Along these lines, the Avodas Yisrael adds a beautiful allusion from the passuk (Iyov 5, 7): "כי אדם לעמול יולד"—because man was born to toil ("לעמול"). He points out that the word "לעמול" can be interpreted as an abbreviation for "ללמוד מ'תלמוד"—to learn for the purpose of teaching.

We can now shed some light on the meaning of Rabbi Yochanan's cryptic message: "Just as the olive causes the forgetting of seventy years of Torah-study; similarly, olive-oil restores seventy years of Torah-study." We learn in the Midrash Tanchuma (Acharei 10): שנאמר: "סולת כלולה בשמן, נמשלה תורה לשמן"—oil is offered on top of the mizbeiach, as it states (Vayikra 2, 5): "Fine flour mixed with oil." Similarly, this is the difference between the "olive" and "olive oil": The olive, whose oil is trapped and confined within and cannot escape, alludes to Torah-study that a person keeps to himself and does not share with others. As a consequence, it causes the Torah to be forgotten. In contrast, olive oil, that is extracted from the olive with great effort, alludes to Torah-study that a person does not keep to himself; he releases it and shares it with others. Therefore, it is capable of restoring Torah that has been forgotten for seventy years.

This, in fact, accurately describes the difference between Noach and his gilgul—Moshe Rabeinu. Even though Noach was a tzaddik; nevertheless, he resembled the olive that keeps its oil trapped inside. He did not make an effort to venture out and teach his generation the ways of the Torah and its mitzvot. In contrast, Moshe Rabeinu resembled olive oil; he taught Torah to all of Yisrael. Thus, in his gilgul, he rectified Noach's flaw.

30 Lighting the Menorah with Olive Oil Alludes to the Imperative to Teach Torah

Based on what we have discussed, we can begin to comprehend why Moshe Rabeinu's name is not mentioned specifically in parshas Tetzaveh, where HKB"H commands him: "ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית נר כתיב למאור להעלות נר"—and you shall command Bnei Yisrael that they shall bring you clear olive oil, crushed for illumination, to keep the lamp burning continuously. For, we have learned in the Gemara (B.B. 25b): "הרוצה שיהיה יודים... וסימנך מצורה כדורים"—a person who wants to become wise should face south . . . and your mnemonic is: The "shulchan" stood in the north, while the "menorah" stood in the south. This infers that the kindling of the menorah alludes to the light of Torah. Also, it is written (Mishlei 6, 23): "כי נר מצוה ותורה אור"—for a mitzvah is a lamp and the Torah is light.

We can now comprehend the great significance of the dove's deed after the mabul: "The dove returned to him in the evening, and—behold—an olive leaf was in her mouth." After the dove saw that the water had receded from the surface of the earth, she wanted to alert Noach to the necessary tikun he was obliged to perform. Therefore, she brought him an olive leaf, hinting to him that he resembled an olive; he was keeping his oil confined and trapped within himself. Furthermore, she was indicating to him that he would have to reincarnate as Moshe; Moshe

would make amends for him by kindling the menorah with the oil of the olive—allowing the oil to emerge for the benefit and enlightenment of others.

related to the command: "ויקחו אליך שמן זית זך". This command alludes to the three gilgulim symbolized by the word "שמן", which is an acronym for ש'ת מ'שה נ'ח—Sheis, Moshe, Noach. For, by taking olive oil—representing the transmission of Torah

to others—Moshe rectified the neshamah of Noach, who acted like an olive, keeping his Torah to himself. In the process, the three gilgulim achieved a complete tikun emblematic of זית "שמן זית—pure olive oil."

פרשת תצוה

דנו 38 תצוה

"כאשר צוה ה' את משה" (שמות מ. כא) וכתב בעה"ט "י"ח פעמים כתוב בפרשה כאשר צוה ה' את משה, כנגד מה שאמר "מחני נא", הרבה להזכירו עכ"ל. הרבה להזכירו כדי להחיותו, כדי להעלותו מן המחיקה, ששוב יזרח אורו ויאיר שמשו, כי לא מן השפה ולחוץ אמר מחני נא, אלא היתה זו אמירה שהכנה שורשים אמיתיים ובעל רב של כמה זכירות שמו, שוב עלה אור בשמו של משה.

ובסי' באר מים חיים, כתוב שהאמירה "ואתה" הוא יותר מעלה ומדרגה מהשם "משה" וכו'. יש שם שהוא למעלה מהשם, השם מורה על מדרגה מסויימת, השם מציין על מדרגה שהושגה מכבר, מעליה קודמת ונשארה עומדת, היא מוגבלת לפי אותה העליה שהתעלה בתקופה שלה, בזמן ובשעה שהתרחשה העליה שלו, אבל התואר "ואתה" הוא שם של עולה בחווה, הוא עולה גם עתה, גם עכשיו, השם של בעל העליה הוא בלתי מוגבל לזמן ולמידה מסויימת, אלא הוא עולה כל הזמן, בלי הפסק, השם שלו הוא "אתה", הוא גדר המחנות שלו.

הקב"ה אמר למשה, עכשיו אני קורא אותך לפי גדולתך, "ואתה", האתה שלך, האנכי שלך התעלה והתגדל, כאן תקרא לא לפי שמך המוגדר אלא לפי המדרגה שלך, לפי הגדלות, ואתה תקרב את אהרן אחיך, תצוה עליו ותכתיר אותו לכהן, ואתה תדבר, מי מדבר? האתה שלך, אל כל חכמי לב, ה"אתה" הוא השם שלך, העילום שם הוא השם, ה"אתה" מדבר, ה"אתה" מקרב, האתה לוקח, נשתנה שמך, שעלית על שמך, ושם העצם שלך נשתנה.

"ויקח שמואל את פך השמן ויצוק על ראשו של שאול" ולהלן "ויקרב שמואל את כל שבטי ישראל, וגו' וילכד שאול בן קיש ויבקשהו ולא נמצא. וישאלו עוד בה' הבא עוד הלום איש, ויאמר ה' הנה הוא נחבא אל הכלים" (שי"א י, א - כב) וברשי"י (שם) "נחבא אל הכלים", "בבית שנתנו שם הבאים כליהן, שהיה בורח מן הגדולה. ומדרש אגדה רבי נתחומא, "ואל הכלים באורים ותומים, אמר שמא אינו ראוי לגדולה עד שישאלו באורים ותומים, ושאלו ועלה באורים ותומים". ובעל האורים ותומים, (הגיר' יונתן אייבשיץ ז"ל) שואל "למה לא סירב שאול בשעה שרבו שמואל הנביא בא למשוח אותו למלך, לא הגיב כלום אז? הלא דוקא בפעם הראשונה שבאה ההצעה אליו למשוח למלך שטבעי הוא שדבר שבא כהפתעה על דבר שלא היה מוכן, היה לו לסרב להתווכח ולמאן? ועיי"ש שמתרץ לפי דרכו.

ולפע"ד שאחר שנמשח מהנביא שמואל וצלחה עליו השכינה והתחיל לנבא נביאות, אחרי עליה זו שעלה עד לקבלת פני השכינה ולדרגה של נבואה, אז לפי רוח והשראת השכינה שינה דעתו, וברח מן הגדולה. העליה והשראת השכינה הגידה לו לברוח משררה וגדולה, שהשררה היא רבניגוד לאור השכינה, אחרי שהצליח ונהפך לאיש אחר, אותו האיש האחר אינו סובל גדולה עד שברח ונחבא בין הכלים, זהו סוד של בעל עליה, של למעלה מן השם, של המושג "ואתה".

הקב"ה מדבר ואומר אל יחזקאל. "אתה בן אדם הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעוונותיהם" (יחזקאל מג, ז) והלא "בן אדם" זה יש לו שם, יחזקאל, ולמה הוא קורא לו בשם נסתר? אלא כני"ל, זהו כינוי לבעל עליה, שהוא למעלה משם, הוא "אתה", האנכי שלו נסתר שהוא נקרא לפי עלייתו, ובכל יום השם שלו משתנה לפי העליה.

"מעייני החיים" אי מתוך מאמר "ואתה"

עם הכשרים - ר' ריב"ן

בעקבות חטא העגל, מוכן משה להקריב את עצמו כקרבת כפרתו: "וישב משו אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב, ועתה אנ תשא חטאתם [מוטב], ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (לכ, לא-לב. ז) הקרבה זו שכר? והרי הקב"ה אוהב ומעלה על נס את נביאיו העומדים להג על עמו ישראל, מה עוד לאלו המוכנים לשלם על הגנה זו בגופם ובשמתם?

בעל שם משמואל מצא בעובדה ששמו של משה לא נזכר בפרשה דווקא טעם לשבח, ולא טעם לגנאי. למרות שהדברים נוסקים אל-על כדרכה של תורה הנסתר, נביאם כלשונם: "לפי מה שהביא הזוהר הקדוש בפרשת אז ישיר ורמ"ז שם וזהרי חמה יובן, קדם של מרע"ה מורה על נפש רוח ונשמה והנה ידוע דחלקי הנפש הם חמשה, נפש רוח נשמה חיה יחידה. נר"ן [=נפש רוח נשמה מלוכשים בתוך הגוף. וחיה יחידה בלתי מלוכשים בגוף. השם של אדם מורה על הקישור של הנפש והגוף וקיומו, ולכך לא היה השם של משה רק על נפש רוח ונשמה, אך מחמת שמרע"ה מסר נפשו בשביל ישראל זכה לבחינה הזאת [חיה יחידה] שהיא בלתי מלוכשת בגוף, ולפיכך לא נזכר שמו בפרשה זו, שכנגד זה - אין שם, ואם כן מה שלא נזכר שמו בפרשה אינו לגריעותא ופחיתות של משה ח"ו, אדרבה לשבח ולמעלת מרע"ה. וזה שאמרו חז"ל (ביק טא ע"א) 'כל המוטר עצמו למות על דברי תורה אין אומרים דבר הלכה משמו' - שמו דייקא, והב"י.

את דברי הקבלה האלה ניתן להבין על פי ההסבר שנותר ר' חיים מו"ל ז"ל למאמר ידוע בזהר "שכינה מדברת מתוך גרונו של משה" (זהר פנחס ר"ב). וכך כתב: "שנדרכך אצלו הגוף כל כך, עד שלא היה חרוץ ומפסיק כלל בין הארת

הנשמה כשהיה בעולם העליון, לכשהיה בגוף. וזה היה מפני רוב שפלותו ועגלותו, שחשב עצמו כאילו הגוף אינו ואמר 'ונחננו מזה, ולכן אמרו השכינה מדברת מתוך גרונו של משה, מחמת שלא היה הגוף אצלו מסך מבדיל היתה שכינה מדברת מתוך גרונו ממש, וזה שאמר הכתוב 'פה אל פה אדבר בר' (במדיבר יב. ח) היינו כמו שכתבתי בקולו של משה, 'זמראה ולא בחידות' היינו מה שאמרו רז"ל באספקלריה המאירה...וזהו מחמת הזדככות החומר אצלו היה מביט לעצם הענין וזה שאמר 'ותמונת ה' יביט' (שם, שם) וכל זה זכה מחמת רוב ענוה שהיה בו".

כפי תצוה ישרים קטמ

אמנם התקיים בפרשה זו "מחני נא מספרך" ולא הוזכר שם משה, ובמקום זה כתבה התורה "ואתה", ואפשר שהיא יותר עצמיות משמו. מאחר שמה רבינו מוסר את נפשו ללא שיור כלל, בזה גופא קנה את עצמיותו, ושוב אין צורך בשם תואר אלא "אתה" ללא צרוף. בכנוי "אתה" אנו פונים אל ה': ברוך אתה ה'. ובפרשתנו הקב"ה פונה אל משה רבינו "ואתה תצוה".

36 חזקת אבינו - ר' ריב"ן

ולאמור דייקא ענין זה נתגלה בפרשת תצוה כי ענין הפרשה הוא מענין פנימיות האדם, וגילוי ענין החיה והיחידה במשה, הוא מעומק פנימיותו של משה, וכאמור זהו ענין אור המנורה ומזבח הזהב וקטורת המפורשים בפרשת תצוה.

אור פרשת תצוה גדליהו

וי"ו החיבור ופירושו הוא אני ואח, שכזכור הקב"ה אומר אני ואח ציח. והנה השם של האדם הוא השורש והמכות של האדם, וכמו שביארנו בפרשת שמות, וכאן נאמר לו לוי זה צלי שם, רק שנעשה משה רבינו צלל להמקור והשורש, ולא כי כאלו אף מחילה של שם, כי השם הוא מכות האדם, וכשהצויי הוא להשם אף שזה השורש של האדם אצל יש כאלו איזה מחילה המפסקת, וכאן צעזעל המסירות נפש של משה רבינו, שציעל את עצמיותו לגמרי ואמר ואם אין מחני נא, זכה שיהי מקושר לגמרי אל המקור, ולא יהי שם מחילה המפסקת, אף לא מחילה של שם, וזה שנאמר ואח תצוה, אני ואח, צדיקות הכי ועלה.

must resort to the aid of a higher source. Hence the dilemma: the meaningful or the magnificent? Mine or more?

The Torah expects of us nothing less than the attainment of both these aims: to reach beyond the self and, at the same time, make the endeavor one's own. This is the ideal expressed in the second verse of the Shema, which reads: "And you shall love the L-rd your G-d with all your heart, with all your soul, with all your me'od." The Hebrew me'od is usually translated as "might," but "might" is only an approximate rendition of the word. Furthermore, this translation is also inconsistent with the logic of G-d all our desires ("with all your heart") and even our very lives ("with all your soul"), what is added by the words "and with all your might"? Indeed, what more can be said?

The precise meaning of the word "me'od" is "very" or "more so." Thus, Chassidic teaching understands the verse as instructing us to love G-d "with all your veryness" or "with all your beyondness"—that is, above and beyond your currently defined self. The Torah is saying: after you have attained your ultimate ("with all your heart and with all your soul") in your love of G-d, reach higher yet. Relate to Him on His terms, surmounting the finiteness of your own being.

The human being possesses this capacity—indeed, the quest for self-transcendence is the quintessence of our humanness. This is alluded to in the Hebrew word for human being, adam, which is composed of the same three letters (alef, dalet, mem) as me'od. Hence, the Torah refers to this transcendent ability as "your beyondness." This is not an injunction to annihilate the self in pursuit of a higher, supra-human existence: "your beyondness" is a deeper dimension

of your own self, previously obfuscated by your self-perceived limitations. The "new you" is, in fact, the true you.⁵

42 THE GLINT BEFORE THE SHINE

Therein lies the significance of the strange birth of Tamar's twin sons, recounted above: the emergence of Zerach's hand, Peretz's "bursting forth," and finally the full birth of Zerach.

Zerach represents our "shining forth"—the yield of our life's labor to "transform darkness into light and bitterness into sweetness." Peretz is our "bursting forth" quality, the uniquely human ability to surmount one's own (seemingly) inherent limitations.⁶

In a sense, Zerach was born twice: he had a partial birth before Peretz was born, but his true and complete birth followed that of Peretz. So, too, there are two levels to the zerach of man: he "shines forth" and accomplishes much by utilizing his natural talents and abilities, but this only represents a fraction of his true potential. He must then burst free of the confines of inclination, habit and environment to pave the way for his true and ultimate luminescence.⁸

ונראה דהנה כבר כתב בעל הטורים כאן בטעמה דמילתא שלא נזכר שמו של משרע"ה צפרשה זו, כי אמר לפני הקב"ה מחני נא מספרך אשר כתבת, וקללת חכם אפילו על חנאי היא צאה, יעו"ש. והרי ודאי כי למדריגה הנשגבה והנעלית הזאת למסור את נפשו ולהפקיר עצמו למען טובתן של ישראל, לא הגיע משרע"ה אלא ממון יגיעה רבה בעבודת תיקון המדות, וצמלחמה תמידית לשבור את טבעו וקצו ו להכניע את חומרותיו, וכנודע מספיה"ק (עי' דגל מחנה אפרים פ' תשא ד"ה וראו, בשם הבעש"ט הק', ובתפארת ישראל סוף מס' קידושין) שמתעב לידתו היה משרע"ה מושרש במדות מגונות ומושחתות למאד, אלא שבכה רב הפך טבעו ויכך את מדותיו עד שנחטלה להיות מצחר הנבואים, יעו"ש.

45

על כן רוצת חוצה גדולה על כל אדם מישראל להתצונן בצמטיו וארחות חייו של משרע"ה לדון הנביאים, ולהווכח עד היכן אפשר לו לאדם קרוץ מחומר להפעיל ולהגיע על ידי שצירס הטבע ויכוך המדות, ויציטו כל העם אחרי משה וממנו יראו וכן יעשו אף הם לשבר את טבעם ולהלחם מלחמת חרמה נגד מדותיהם הנפסדות עד שיעלה צידם לבער הרעה מקרבם, כי אין זה רק ממתה חסידות אלא חוצת כל איש בעולמו, דלא נצרא צהאי עלמא אלא לבעור זה שיכך את גופו הבהמי ויעקור ממנו כל סג ופגם, ויתנה צידו הכח והיכולת לעשות חיל בעבודת קודש זו, ומן השמים יקיינו ויתמכו ציימיו בכל עת שיצוא ליטהר.

והנה כאשר ישריש אדם צמורשי לבצו שלא צא לעולם אלא על מנת לשבר את טבעו, כי היא חוצתו ותפקידו, ודאי לא יפול צרותו אם יראה יקורים צאים עליו, כי ישכיל להצין שנשלתו אליו מן השמים על מנת לקיינו שצצרת מדותיו ויכוך גופו החומרי, למען יוכה להגיע לשלימות נפשו, דהלא גם מה שהגלה הקב"ה את בני ישראל מארצם ופירס לצין האומות, הוא אך ורק לטובת נפשם, כדי שמתוך כך יכניעו את עצמם צהכנעה יתירה, ויזכו גויותיהם. מכל מדה מגונה וטבע רע, עד שיחטלו צמעלה עליונה ויזכו לשזו לגבולס מהרה.

וזהו שאמר הכתוב "ואתה תורה את בני ישראל", לא הזכיר את שמו של משה אלא אמר "ואתה", כלומר מה שאתה צמהותך וצטבע לידתך, זאת עליך להודיע לישראל, למען יתצוננו

צנפסם עד כמה אפשר לו לאדם וחוצה עליו לזכך את גופו ולהחטלות מצירה עמיקתא לאיגרא רמח ונשגבה ציחר, "ויקחו אליך שמתן זית זך כחית למאור להעלות נר תמיד", שגם הם יכתחו את טבעם כחית הזה שמוציא את שמתו על ידי כתישה וצטבות, ויזכו מדותיהם עד שיזכו להעלות את נר נפשם ונשמתם למעלה עליונה ורוממה.